

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса
Шевченка**

Кафедра біології, екології та методик їх навчання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАГАЛЬНЕ ЗЕМЛЕЗНАВСТВО

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань **A Освіта**
спеціальність **A4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)**
освітньо-професійна програма
Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія)

Кременець – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Загальне землезнавство» для студентів, які навчаються за спеціальністю А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Кременець. 2025. 18 с.

Розробник програми:

Головатюк Л. М., доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання, кандидат біологічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри біології, екології та методик їх навчання

Протокол № 1 від 01 вересня 2025 року

Завідувач кафедри

Ольга Кратко

1. Вступ

Освітній компонент Загальне землезнавство дає основну базу знань щодо закономірностей існування та розвитку географічної оболонки Землі, її динаміки, компонентів, історії розвитку, сприяє розвитку знань та умінь. Освітній компонент формує систему знань про загальні закономірності природи планети в цілому, її структуру, динаміку розвитку.

Землезнавство є основою для вивчення всіх інших географічних дисциплін, оскільки воно розглядає Землю як єдину географічну оболонку. Вивчення землезнавства дозволяє сформулювати цілісне уявлення про планету, її природу та природні процеси.

Майбутні педагоги в своїй практичній діяльності зможуть використовувати знання про властивості основних зовнішніх та внутрішніх оболонок планети Земля і вміти пояснити їх вплив на населення та господарство.

Міждисциплінарні зв'язки: Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів, Географія материків та океанів, Географія України, Географія світового господарства, Методика навчання географії, Навчальна географічна практика.

Ключові слова: атмосфера, атмосферні процеси, біосфера, географічна оболонка, геологічні процеси, гідросфера, гравітаційне поле Землі, землезнавство, літосфера, магнітне поле Землі.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань А Освіта Спеціальність А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) Освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія)	Нормативний	
Модулів – 3		Курс:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: - аудиторних – 2 - самостійної роботи студента – 3,3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		56 год.	80 год.
	Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми здобуття освіти – 38 % : 62 %

для заочної форми здобуття освіти – 11 % : 89 %

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: надання майбутнім бакалаврам знань про структуру, внутрішні та зовнішні взаємозв'язки компонентів природи, оболонок Землі, динаміку географічної оболонки Землі як цілісної системи.

Завданнями курсу є:

- розкрити зміст курсу Загальне землезнавство з основами картографії як наукової дисципліни;
- сформувати уявлення про складові географічної оболонки: атмосфери, гідросфери, літосфери та біосфери для цілісного розуміння географічної оболонки;
- екологізація всієї фізико-географічної інформації про Землю та розгляд її крізь призму збереження стійкого розвитку географічної оболонки і всіх її складових;
- сформувати знання цілісного уявлення про планету, її природу та природні процеси.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Загальне землезнавство» здобувачі вищої освіти повинні володіти такими компетентностями та досягти таких результатів навчання:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі освіти, що передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій та характеризується комплексністю і невизначеністю умов та вимог

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Фахові компетентності

ФК 17. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами географічних явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ФК 18. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ФК 19. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

ФК 22. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.

Результати навчання

РН11. *Аналізує* власну педагогічну діяльність та її результати, *здійснює* об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН12. Володіє знаннями основ цивільного захисту населення України, вміє надавати першу медичну допомогу

РН13. Демонструє концептуальні знання з історії, філософії, педагогіки, психології, що сприяють розвитку загальної культури і соціалізації особистості та використовує їх у професійній та соціальній діяльності

РН 14. *Знає і використовує* біологічну термінологію і номенклатуру, *розуміє* основні концепції, теорії, закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей.

РН 15. *Знає і пояснює* будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів, сучасну систему живих організмів, роль живих організмів та біологічних систем різного рівня у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення.

РН 16. *Знає і описує* будову й функції організму людини, основи здорового способу життя, розвитку і збереження фізичного, психічного, соціального та ментального здоров'я та *мотивує* учнів до збереження здоров'я.

РН 17. Володіє методами розв'язування біологічних задач.

4. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ЗЕМЛЯ – ПЛАНЕТА СОНЯЧНОЇ СИСТЕМИ.

Тема 1. Загальні уявлення про Всесвіт і Сонячну систему. Форма та розміри Землі.

Поняття про Всесвіт. Зірки, сузір'я. Будова і склад Сонячної системи. Сонце, планети і їх супутники. Місяць – природний супутник Землі. Припливи та відпливи на Землі. Сонячні та місячні затемнення. Форма та розміри землі. Уявлення про форму Землі. Докази опуклості та кулястості Землі.

Тема 2. Рухи землі та їх географічні наслідки. Геофізичні поля землі: магнітне та гравітаційне.

Рухи землі та їх географічні наслідки. Осьовий рух Землі та його географічні наслідки. Час. Орбітальний рух Землі та його географічні наслідки. Дні рівнодень та сонцестоянь. Пояси освітлення. Календар. Магнітне поле Землі. Магнітний меридіан. Магнітне схилення. Магнітні аномалії. Гравітаційне поле Землі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ

Тема 3. Склад, будова та значення атмосфери

Атмосфера і її межі. Склад повітря. Будова атмосфери. Значення атмосфери. Радіація в атмосфері. Пряма, розсіяна та сумарна радіація. Відображена та поглинена радіація. Випромінювання земної поверхні й атмосфери. Радіаційний і тепловий баланс земної поверхні і атмосфери. Альbedo. Парниковий ефект.

Тема 4. Тепловий режим земної поверхні та повітря.

Тепловий режим земної поверхні та повітря. Нагрівання й охолодження ґрунтів і водойм. Діяльна поверхня. Нагрівання і охолодження повітря. Теплова конвекція, турбулентне перемішування, адвекція. Інверсія температури. Заморозки. Ізотерми. Теплові пояси. Вода в атмосфері. Випаровування та випаровуваність. Основні характеристики вологості повітря. Тумани. Хмари. Атмосферні опади. Добовий і річний хід опадів. Географічний розподіл опадів. Сніговий покрив. Атмосферне зволоження. Повітряні маси й атмосферні фронти. Атмосферний тиск. Вітри. Баричні системи. Баричне поле Землі. Вітер і його характеристики. Загальна циркуляція атмосфери. Місцеві вітри. Погода та клімат. Погода. Класифікації погоди. Клімат. Кліматоутворюючі чинники. Класифікація клімату. Зміни та коливання клімату.

Тема 5. Загальні відомості про гідросферу

Гідросфера. Розповсюдження води на Землі. Походження природних вод. Фізико-хімічні властивості води та їх значення для природних процесів. Кругообіг води та водний баланс Землі. Світовий океан. Світовий океан і його частини.

Основні фізико-хімічні властивості океанічної (морської) води. Динаміка вод Світового океану. Океан як середовище життя. Природні пояси океану. Природні ресурси океану. Охорона океану. Води суші. Підземні води. Річки. Озера. Водосховища. Болота. Льодовики. Підземні води.

Тема 6. Будова Землі, склад і структура земної кори, її розвиток. Рельєф.

Внутрішня будова Землі. Загальні відомості про склад земної кори, мінерали та гірські породи. Вік Землі та геологічне літочислення. Основні структурні елементи земної кори. Основні етапи історії розвитку земної кори. Уявлення про механізм формування структур земної кори. Рельєф і рельєфотворчі процеси. Поняття про рельєф. Внутрішні (ендогенні) процеси та їх рельєфоутворююча роль. Зовнішні (екзогенні) процеси та їх рельєфоутворююча роль. Морфотектонічний рельєф суші. Гори. Рівнини. Морфоскульптурний рельєф суші. Льодовикові і водно-льодовикові форми рельєфу. Форми мерзлотного рельєфу. Еолові форми рельєфу. Берегові форми рельєфу. Біогенний рельєф. Рельєф дна світового океану. Вулкани. Землетруси. Геосинкліналі. Платформи. Закономірності у розподілі материків і океанів.

Тема 7. Загальні відомості про біосферу

Виникнення і еволюція біосфери. Основні компоненти біосфери. Вчення В.І.Вернадського про біосферу. Специфічні особливості живої речовини на Землі: виключно висока активність, пристосованість і велика різноманітність. Стійкість живих організмів до несприятливих умов середовища. Проблеми охорони біосфери. Роль біосфери у динаміці географічної оболонки. Біологічний кругообіг речовин. Кругообіг вуглецю. Роль живих організмів у формуванні земної кори, гідросфери, ґрунтового покриву. Біосферно-екологічні функції ґрунтів. Педосфера Землі. Роль живих організмів в еволюції географічної оболонки. Поняття про ноосферу.

Тема 8. Географічна оболонка Землі

Обґрунтування вчення про географічну оболонку Землі. Географічна оболонка як система взаємодіючих компонентів – літосфери, гідросфери, атмосфери і біосфери, нерівнозначність компонентів географічної оболонки Землі. Якісна своєрідність географічної оболонки: її цілісність, наявність речовини в різних агрегатних станах, наявність двох джерел енергії – ендогенної і екзогенної. Межі географічної оболонки, її ярусна (по вертикалі) і ландшафтна (по горизонталі) будова. Вік географічної оболонки Землі. Основні етапи її еволюції. Основні етапи розвитку географічної оболонки: докембрійський, каледонський, герцинський і альпійський. Зональність Світового океану, її специфічні особливості. Азональні процеси і явища. Висотна поясність. Поняття про географічні ландшафти. Географічний ландшафт як основна структурна одиниця географічної оболонки, що характеризується рисами зональної і азональної будови. Практичне значення вивчення географічних ландшафтів для різних галузей господарства і охорони природи.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					ус ьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І. ЗЕМЛЯ – ПЛАНЕТА СОНЯЧНОЇ СИСТЕМИ.												
Тема 1. Загальні уявлення про Всесвіт і Сонячну систему. Форма та розміри Землі.	8	2	2			4	9	1				8
Тема 2. Рухи землі та їх географічні наслідки. Геофізичні поля Землі: магнітне та гравітаційне	8	2	2			4	10	1	1			8
Разом за ЗМ 1	16	4	4			8	19	2	1			16
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОБОЛОНКИ ЗЕМЛІ												
Тема 3. Склад, будова та значення атмосфери	8	2	2			4	8					8
Тема 4. Тепловий режим земної поверхні та повітря.	8	2	2			4	9		1			8
Тема 5. Загальні відомості про гідросферу	10	2	2			6	9		1			8
6. Будова Землі, склад і структура земної кори, її розвиток. Рельєф	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 7. Загальні відомості про біосферу	15	2	4			9	11	1	1			9
Тема 8. Географічна оболонка Землі	8	2	2			4	9		1			8
Разом за ЗМ 2	59	12	14			33	56	2	5			49
Усього годин	75	16	18			41	75	4	6			65
Модуль 2												
ІНДЗ	15				15						15	
Усього годин	90	16	18		15	41	90	4	6		15	65

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1.	Характеристика планет Сонячної системи	2	
2.	Рухи землі та їх географічні наслідки.	2	1
3.	Склад, будова та значення атмосфери	2	
4.	Тепловий режим земної поверхні та повітря.	2	1
5.	Географічні об'єкти гідросфери	2	1
6.	Географічні об'єкти літосфери Літогенна основа географічної оболонки. Горизонтальна та вертикальна диференціація поверхні суші	2	1
7.	Екосистема – основна одиниця біосфери	2	1
8.	Географічна оболонка Землі	2	0,5
9.	Диференціація географічної оболонки.	2	0,5
	Разом	18	6

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1.	Тема 1. Загальні уявлення про Всесвіт і Сонячну систему. Форма та розміри Землі. Космічне землезнавство.	4	8
2.	Тема 2. Рухи землі та їх географічні наслідки. Геофізичні поля Землі: магнітне та гравітаційне. Орбітальний рух Землі і календар.	4	8
3.	Тема 3. Склад, будова та значення атмосфери. Повітряні маси і фронти. Роль атмосферних циркуляцій у перерозподілі тепла і вологи в географічній оболонці. Розподіл хмарності і опадів	4	8
4.	Тема 4. Тепловий режим земної поверхні та повітря. Сухе та вологе повітря, їх вплив на людину.	4	8
5.	Тема 5. Загальні відомості про гідросферу. Походження океанічних течій і їх класифікація. Загальна схема океанічних течій і їх вплив на перерозподіл тепла і вологи	4	8

6.	Тема 6. Будова Землі, склад і структура земної кори, її розвиток. Рельєф. Особливості будови серединноокеанічних хребтів.	6	8
7.	Тема 7. Загальні відомості про біосферу. Роль живих організмів у формуванні земної кори, гідросфери, ґрунтового покриву. Біосферноекологічні функції ґрунтів. Педосфера Землі.	6	8
8.	Тема 8. Географічна оболонка Землі. Практичне значення вивчення географічних ландшафтів для різних галузей народного господарства і охорони природи	9	9
	Разом	41	65

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів під час самостійної роботи та на практичних заняттях

1-2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь недостатньо осмислена; самостійно відтворює частину навчального матеріалу; вміє застосовувати знання для виконання завдання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового

аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

8. Індивідуальні завдання

1. Періодизація історії землезнавства.
2. Фізико-хімічні властивості океанічної води та їх зональний прояв.
3. Рельєф і будова дна Світового океану.
4. Карстовий та суфозійний рельєф. Умови утворення та основні форми рельєфу.
5. Життя в сонячній системі. Екосфера Сонця.
6. Ендогенні та екзогенні процеси рельєфоутворення.
7. Історія формування уявлень про Землю та Всесвіт. Гіпотези про утворення Землі.
8. Гірський рельєф. Поняття про основні складові форми рельєфу гір. Класифікація гір за висотою та походженням.
9. Погода. Елементи погоди. Класифікація погод. Служба погоди. Передбачення погоди.
10. Динаміка океанічних вод. Хвилі і течії та їх характеристика.
11. Географічне середовище і географічна оболонка. Охорона природи та її сучасний зміст.
12. Поняття про гідросферу. Об'єм і структура гідросфери. Кругообіг води на землі та його значення для географічної оболонки.
13. Закономірності розміщення континентів. Вертикальний розподіл суші. Депресії.
14. Суфозійний рельєф. Умови утворення та форми рельєфу.
15. Механічна взаємодія в планетарних фізико-географічних процесах.
16. Гравітаційне поле Землі.
17. Гіпотези про утворення Землі.
18. Гравітаційна взаємодія Землі з Місяцем і Сонцем.
19. Історія розвитку Землі. Геохронологічна таблиця. Платформи та геосинкліналі.
20. Склад, властивості, походження та значення води у географічній оболонці.
21. Життя в Світовому океані. Біологічні та мінеральні ресурси океану, їх використання та охорона.
22. Планетарний рельєф. Рельєф океанічного дна.
23. Природно-територіальні та природно-аквальні комплекси. Їх трансформація під впливом людини.
24. Кругообіг речовин та енергії в географічній оболонці.
25. Склад кріосфери. Зони льодовиків. Райони поширення покривного і гірського сучасного зледеніння.

Вимоги щодо виконання ІНДЗ

Навчально-дослідна робота повинна складатися зі змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел.

У вступі потрібно:

- а) обґрунтувати актуальність теми;
- б) показати ступінь розробленості даної теми, здійснити аналіз сучасного стану дослідження проблеми;
- в) поставити завдання дослідження.

В основній частині потрібно висвітлити основний матеріал теми навчально-дослідної роботи, викласти факти, ідеї, результати досліджень в логічній послідовності, обґрунтувати власну позицію, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначити шляхи вирішення досліджуваної проблеми, розглянути тенденції подальшого розвитку даного питання. Практичну частину (за наявності) необхідно представити у вигляді результатів власних досліджень, із статистичною обробкою даних.

У висновках потрібно представити результати виконання навчально-дослідної роботи, підвести підсумки.

Список використаних джерел подавати згідно вимог.

В тексті роботи слід посилатися на список літератури, вказуючи при цьому в квадратних дужках номер джерела у списку використаної літератури і сторінки, які використанні для написання роботи за таким зразком: [1, С. 25-32].

Обсяг роботи 6-8 сторінок, друкований (формат А-4; інтервал 1,5; розмір шрифту – 14).

Роботу потрібно виконати на окремих аркушах, які необхідно скріпити. На титульному аркуші слід вказати прізвище, ім'я та по-батькові студента, курс, групу, спеціальність. Текст роботи повинен бути чітким, розбірливим, з пронумерованими сторінками. Робота може бути виконана у формі презентаційної доповіді.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2 бали
2.	Складання плану дослідження	1 бал
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	7 балів
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4 балів
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	1 бал
Разом		15 балів

Примітка. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за

виконання ІНДЗ становить **15 балів**. Не виконання ІНДЗ оцінюється у 0 балів.

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	13-15	Відмінно
Достатній	8-12	Добре
Середній	5-7	Задовільно
Низький	0-4	Незадовільно

„Відмінно” відповідає **13-15** балам, ставиться: при виконанні ІНДЗ у повному обсязі, теоретична та практична (за наявності) частини не мають помилок; відповіді на запитання вичерпні й аргументовані; оформлення відповідає вимогам, робота виконана вчасно.

„Добре” відповідає **8-12** балам, ставиться якщо: ІНДЗ виконано в повному обсязі і не має помилок, які потребують її переробки; відповіді на запитання даються по суті, але не в деталях.

„Задовільно” відповідає **5-7** балам, ставиться, якщо ІНДЗ виконано не в повному обсязі; мають місце помилки; оформлення не відповідає вимогам; відповіді на запитання даються не в повному обсязі.

„Незадовільно” відповідає **0-4** балам, виставляється якщо: ІНДЗ виконана не в повному обсязі; мають місце суттєві помилки, які тягнуть за собою переробку; оформлення не відповідає вимогам; на запитання студент дає неправильні відповіді.

9. Методи навчання

Лекція, розповідь з елементами бесіди, інструктаж, самонавчання, практична робота, лекція-візуалізація.

10. Методи контролю

Усне та письмове опитування, презентація робіт, оцінювання практичних робіт, індивідуального завдання, підсумковий іспит.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 Поточне оцінювання		Модуль 2 ІНДЗ	Модуль 3 Тестовий контроль	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2			
П1 - 5 П2 - 5 П3 - 5 П4 - 5 П5 - 5	П6 - 5 П7 - 5 П8 - 5 П9 - 5	15	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Добре
C	75-81	Добре
D	67-74	Задовільно
E	60-66	Задовільно
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Примітка. Результати, отримані студентом у рамках неформальної освіти, можуть бути зараховані як частина освітнього процесу та прийняті до уваги під час оцінювання відповідних тем або модулів навчальної дисципліни, що дає змогу врахувати набуті знання та навички.

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має

фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання ув практичних ситуаціях.

Оцінка FХ «2» («незадовільно») (35-59) (з можливістю повторного складання): студент не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє павичок застосовування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка F «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок.

12. Методичне забезпечення

1. Електронні конспекти лекцій.
2. Методичні вказівки до лабораторних робіт.
3. Презентації в Microsoft Office PowerPoint для супроводу викладання лекційного матеріалу.
4. Методичні матеріали на платформі Moodle.

13. Рекомендована література

Базова

1. Багров М.В., Боков В.О., Черваньов І.Г. Землезнавство. Київ: Либідь, 2002. 464с.
2. Волошин І.І. Загальне землезнавство. Ніжин: вид-во НДПУ ім.М.Гоголя, 2002. 294с.
3. Любинський О.І., Придеткевич С.С. Курс лекцій із загального землезнавства. Кам'янець-Подільський : Видавничо-поліграфічне підприємство «'Апостроф», 2019. 186 с.
4. Мащенко О. М. Загальне землезнавство з основами теорії фізичної географії: навчально-методичний посібник для студентів спеціалізації: 014.07 Середня освіта
5. Мащенко О.М. Загальне землезнавство. Методичні рекомендації до лабораторних робіт для студентів спеціальності «географія». Полтава: 16 ПНПУ, 2010. 23 с.

6. Машченко О.М. Загальне землезнавство. Методичні рекомендації до сам. та інд. роботи для студентів спеціальності «Географія». Полтава: ПНПУ, 2010. 16 с.
7. Мельнічук М.М., Білецький Ю.В., Чабанчук В.Ю. Загальне землезнавство: Методичні рекомендації до практичних занять для студентів географічного факультету за спеціальностями «Готельно-ресторанна справа» та «Туризм». Луцьк, 2019. 164 с.
8. Олійник Я.Б., Федорищак Р.П., Шищенко П.Г. Загальне землезнавство: навч. посіб. Київ: Знання – Прес, 2003. 247 с. (Київському національному університету імені Тараса Шевченка 170 років).
9. Омері І. Д. 10. Землезнавство: навч.-метод. посіб. з питань проведення практичних і самостійних робіт [для студ. негеограф. спеціальностей вищ. навч. закл.]. Київ : КУ ім. Бориса Грінченка, 2012. 30 с.

Допоміжна

1. 1000 загадок Всесвіту / Авт.-упорядн. С.М.Зигуненко; Художн. С.В.Іващук. Київ: Школа, 2003. 298 с.
2. Базалук О. Космічні подорожі – реальність, що наближається. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2015. №1. С.4-6.
3. Баранський О., Лефтор В., Едель С. Візуальні спостереження Сонця. Наше небо. 2003. №6. С.28-32.
4. Величко М. Як утворився супутник Землі – місяць. Науковий світ. 2006. №1. С.16.
5. Волошин І.І. Загальне землезнавство. Ніжин: вид-во НДПУ ім. М.Гоголя, 2002. 294 с.
6. Географічна енциклопедія України: В 3-х томах. Київ, 1989-1994.
7. Географія: Я пізнаю світ: Дит. енцикл. / Авт.-упорядн. В. А. Маркін; Художн.: В.Л. Баришников, Л. Л. Сильянова. Київ : Школа, 2001. 496 с.
8. Голованенко В. Ми всі – під одним Сонцем. Науковий світ. 2007. №6. С.32.
9. Гофельманн, Кай. 1000 катастроф Всесвіту / Пер. з нім. Київ: Школа, 2003. 186 с.
10. Губарев В. К. Географія світу: Довідник школяра і студента. Донецьк: ТОВ ВКФ "БАО", 2004. 576 с.
11. Земля і Всесвіт. Київ: ВІРА –Торнадо, 2003. 208 с.
12. Кисилевич Л.С. Походження Всесвіту. Країна знань (укр. пошта). 2006. №7. С.22-25.
13. Корисні копалини на астероїдах. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2015. №12.– С.4.
14. Коротун І.М. Основи загального землезнавства. Навчальний посібник для студентів екологічних спеціальностей вищих закладів України. Рівне, РДТУ, 17 1999. 310 с.
15. Космічна погода впливає на здоров'я й поведінку більшості землян. Валеологія. 2007. №9-10. С.8-9.
16. Кудашкіна Л. Чи є життя на місяці? Наше небо. 2003. №6. С.11-14.
17. Ленц Н. 1000 таємниць планети Земля / Пер. з нім.; Художн. І.К.Салатов. Київ : Школа, 2002. 216 с

18. Мащенко О.М., Маляренко О.С. Екологічні наслідки сейсмічних явищ. Навколишнє середовище і здоров'я людини. Матеріали IV Всеукраїнського науково-практичного семінару. Полтава: ПНПУ, 2010. С. 123-125.
19. Морміль О.В., Морміль В.Г. Дистанційне вивчення Землі і Сонця. Географія та економіка в рідній школі. 2015. № 3. С. 28–31.
20. На супутнику Юпітера води більше, ніж на Землі. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2015. №8. С.4.
21. Нова версія складу ядра Землі. Краєзнавство. Географія. Туризм. 2015. №12. С.4.
22. Савчук Р.І. Загальне землезнавство з основами краєзнавства. Суми: Університетська книга, 2014. 184 с.
23. Сафранов Т.А. Екологічні основи природокористування. Львів: Новий світ, 2004. 248 с.
24. Сухарев С.М., Чундак С.Ю., Сухарева О.Ю. Техноекологія та охорона навколишнього середовища. Львів: Новий Світ. 2000, 2004. 256с.

14. Інформаційні ресурси

1. https://pidruchniki.com/17810409/geografiya/zagalne_zemleznnavstvo
2. <https://textbook.com.ua/geografiya/1473445587/s>
3. http://catalog.library.tnpu.edu.ua:8080/library/TopicDescription?topic_id=24684
4. <https://www.twirpx.com/file/720448/>
5. <https://lektsii.org/6-47543.html>